

Programma Adaptieve Psychologische Vervolgopleidingen

mei 2020

Aanleiding

Het zijn woelige tijden in de geestelijke gezondheidszorg: personeelstekorten, een grote zorgvraag, nieuwe wetten, technologische trends... Om cliënten zo goed mogelijk te kunnen blijven helpen, moeten hulpverleners makkelijker kunnen inspelen op dit soort veranderingen. Dat betekent onder andere: flexibelere psychologische vervolgopleidingen. Wat dat inhoudt? Dat bepalen alle betrokkenen samen: via dit programma Adaptieve Psychologische Vervolgopleidingen.

Hoofdlijnenakkoord GGZ

Waar komt dit programma vandaan? In 2018 startte het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een overlegtraject met partijen die de geestelijke gezondheidszorg in belangrijke mate organiseren. Uitkomst was een bestuurlijk akkoord over waar we de komende jaren heen willen met de GGZ (ook wel hoofdlijnenakkoord genoemd). Daarin staan ook afspraken over psychologische vervolgopleidingen. Niet alleen voor psychologen en pedagogen die in de GGZ werken, maar ook voor degenen die actief zijn in bijvoorbeeld de jeugdzorg, verstandelijk gehandicaptenzorg en forensische psychologie.

Een voorbeeld van een afspraak uit het Bestuurlijk akkoord geestelijke gezondheidszorg 2019 t/m 2022 is de directe aansluiting tussen masteropleidingen en de vervolgopleiding tot gezondheidszorgpsycholoog (GZ-psycholoog).

Aan alle partijen de opdracht om de afspraken uit het akkoord verder uit te werken in nadere afspraken en projecten.

Rol FGzPt

Voor zover de afspraken over opleidingszaken gaan (zoals regelgeving), heeft de Federatie van Gezondheidszorgpsychologen en Psychotherapeuten (FGzPt) hierin een belangrijke rol. Als overkoepelend orgaan van beroepsverenigingen, is zij hét aanspreekpunt voor overheid en betrokkenen bij psychologische opleidingen die vallen onder de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG).

Vier beroepsverenigingen voor GZ-psychologen en psychotherapeuten richtten de FGzPt op volgens artikel 14 van deze wet:

- ▶ Nederlands Instituut van Psychologen (NIP)
- ▶ Nederlandse Vereniging van Pedagogen en Onderwijskundigen (NVO)
- ▶ Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie (NVP)
- ▶ Nederlandse Vereniging voor Gezondheidszorgpsychologie en haar specialismen (NVGzP).

De FGzPt zorgt voor opleiding, erkenning, registratie en toezicht van gezondheidszorgpsychologen, psychotherapeuten, klinisch psychologen en klinisch neuropsychologen.

Binnen de FGzPt voeren het College specialismen gezondheidszorgpsycholoog en psychotherapeut, de Commissie registratie en toezicht en diverse andere commissies deze taken uit.

Adviezen Opleidingsraad

Het psychologische opleidingsveld is complex, met veel partijen en belangen. Om voort te borduren op een conferentie die het ministerie van VWS organiseerde over de toekomst van het GGZ-onderwijs, richtte de FGzPt in 2018 ook een Opleidingsraad op. Deze adviseert bijvoorbeeld de andere FGzPt-organen en stelt visies en voorstellen op voor de aanpak van het onderwijs.

Zo schreef de Opleidingsraad eerder een:

- ▶ [Visie op opleiden in 2030](#)
- ▶ [Advies aansluiting master-Gz-opleiding \(AMG\)](#)

Alle leden van de Opleidingsraad zijn direct betrokken of belanghebbend bij de psychologische vervolgopleidingen. Ze vertegenwoordigen hoofd- en praktijkopleiders, studenten, professionals die een postmasteropleiding volgen en cliënten. Dat maakt de raad tot een uniek gremium, dat makkelijk toegang heeft tot deze partijen. Daardoor kan de raad al in een vroeg stadium het draagvlak voor en de haalbaarheid van adviezen helpen vergroten.

De twee documenten die de Opleidingsraad opstelde, bevatten een eerste aanzet om te komen tot toekomstbestendige, flexibele psychologische vervolgopleidingen. In dit programma Adaptieve Psychologische Vervolgopleidingen, dat ook van de Opleidingsraad is, werken betrokken partijen ze verder uit in zwaarwegende adviezen.

Ook bundelt de Opleidingsraad zoveel mogelijk initiatieven van andere organisaties in dit programma. De uitvoering gebeurt door de organisaties zelf.

Doel

Toekomstbestendige psychologische vervolgopleidingen

Doel van dit programma is om samen met alle belanghebbenden te komen tot een nieuw systeem en een andere invulling van psychologische vervolgopleidingen. Die moeten het hulpverleners makkelijker maken om in te spelen op veranderingen in de zorgvraag en -mogelijkheden, zodat ze cliënten de best mogelijke zorg kunnen blijven bieden.

Nevendoel is om zoveel mogelijk losse activiteiten op elkaar af te stemmen en samen tot een goed resultaat te brengen.

Voor een deel gaat het programma ook om discussies beëindigen die al langer lopen. Zoals: wat versta je onder directe aansluiting tussen masteropleidingen en de vervolgopleiding tot GZ-psycholoog? En: hoe en wanneer vindt de selectie plaats van deelnemers voor de vervolgopleidingen?

Beoogde resultaten

Daarmee willen we het volgende bereiken:

- ▶ Kennis verspreiden over actuele didactische inzichten
- ▶ Diversiteit borgen van docenten en opleidingen
- ▶ Route versnellen van masteropleiding naar postmasteropleiding (zodat professionals hun extra kennis en vaardigheden zo lang mogelijk kunnen inzetten)
- ▶ Opleidingen realiseren die flexibel kunnen insprijgen op de zorgvraag en technologische trends (onder andere door samenwerking)
- ▶ Opleiden als vak promoten en aantrekkelijker maken
- ▶ Losse activiteiten samenvoegen om het effect en de doelmatigheid te vergroten

Organisatie

Aan de doelen en beoogde resultaten van het programma Adaptieve Psychologische Vervolgopleidingen werken alle betrokkenen samen via drie projecten.

Drie projecten

1. Aansluiting master- en GZ-opleiding
2. Visie opleidingsstructuur en infrastructuur
3. Didactische ontwikkelingen en instrumenten

Het ministerie van VWS stelde een subsidie beschikbaar om de projecten uit te voeren. De FGzPt levert de programmaorganisatie en benodigde faciliteiten.

Twee fasen

De looptijd van het programma is naar verwachting drie tot vier jaar. De eerste fase start in mei 2020 en loopt tot en met 2021. Bij een positieve tussenevaluatie zetten we de tweede fase in gang.

Een taskforce, twee projectgroepen en diverse werkgroepen

Voor project 1: Aansluiting master- en GZ-opleiding, richt de Opleidingsraad een taskforce in. Dit project vraagt zo snel mogelijk om concrete stappen. Projectgroepen voeren de andere twee projecten uit.

De taskforce krijgt een onafhankelijke voorzitter en advies van een adviescollege van de FGzPt-lidverenigingen en een adviesraad van belanghebbenden en experts.

Werkgroepen bereiden de adviezen van de taskforce voor. Daarin zitten opleidingsexperts, zoals hoofd- en praktijkopleiders.

Een van de werkgroepen onderzoekt bijvoorbeeld de mogelijkheid om psychologen en pedagogen tijdelijk eerder toe te laten tot de GZ-opleiding op basis van eerder verworven competenties.

Onderling overleg

Om de drie projecten goed op elkaar af te stemmen, nemen de leden zo mogelijk deel aan meer dan één project- of werkgroep. Ook zit er in de taskforce en twee projectgroepen een lid van de Opleidingsraad. Daarnaast houden de leden voortdurend ruggespraak met hun achterban.

Prioriteiten

Adviezen over de meest dringende problemen, die veel in de publiciteit komen, krijgen voorrang in de aanpak. Op dit moment gaat het om alle acties die helpen om personeelstekorten te verminderen: de makkelijkste acties het eerst.

Ambitieuze

Al met al vraagt het programma om een flinke organisatie: ook al proberen we zo min mogelijk werkgroepen in te richten. Het gaat immers om veel betrokkenen en soms grote belangen. Denk bijvoorbeeld aan wat het financieel voor organisaties betekent als meer hulpverleners GZ-psycholoog worden.

Van soortgelijke programma's, vooral in het ziekenhuisveld, leerden we dat een aantal ingrediënten essentieel is voor succes. Een samenhangende aanpak, voldoende inzet en kracht. En vooral een voortdurende samenwerking door betrokkenen, zodat voldoende draagvlak ontstaat. Daarmee is de kans op uitvoering van de adviezen het grootst.

Deelnemers

De volgende organisaties voor psychologische zorg en opleidingen nemen deel aan de Opleidingsraad, taskforce, project- en werkgroepen, het adviescollege en/of de adviesraad:

- ▶ Beroepsverenigingen
- ▶ Brancheorganisaties
- ▶ Cliëntenorganisaties
- ▶ Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- ▶ Universiteiten en postmasteropleidingen
- ▶ Verenigingen van studenten en professionals in opleiding

De vertegenwoordigers van deze organisaties schakelen voortdurend tussen hun achterban en de projectorganisatie.

Project 1

Aansluiting master- en GZ-opleiding

Opdracht

Plan van aanpak maken voor **directe en duurzame aansluiting tussen masteropleidingen en GZ-opleiding**

Doel

Op korte en lange termijn **meer GZ-psychologen opleiden** om tegemoet te komen aan de toenemende vraag van zorgaanbieders

Voorbeelden van deelopdrachten

- ▶ **Definiëren van wat we onder 'directe' aansluiting verstaan** (breed gedragen)

- ▶ **Praktisch uitwerken van 'directe aansluiting'**, zodat op korte en lange termijn voldoende GZ-psychologen beschikbaar komen

---

- ▶ Criteria opstellen voor de **selectie van kandidaten** voor psychologische vervolgopleidingen

---

- ▶ Meewerken aan het ontwikkelen van **EVC-trajecten** (Eerder Verworven Competenties erkennen). Doel is om masterpsychologen en –pedagogen die werken in de individuele psychologische zorg tijdelijk eerder toe te laten tot de GZ-opleiding, mits ze bepaalde vaardigheden hebben (de Opleidingsraad zette dit al in gang)

- ▶ **Langetermijnvisie** ontwikkelen om het traject van masteropleiding tot GZ-psycholoog optimaal in te richten

Project 2

Visie opleidingsstructuur en infrastructuur

Opdracht

Verkennen hoe we de kwaliteit van vervolgopleidingen kunnen verbeteren met een **andere landelijke (of regionale) opleidingsinfrastructuur, waarmee professionals breder inzetbaar zijn en levenslang leren: van bachelor t/m bij- en nascholing**

Doel

Hoogwaardige opleidings- en infrastructuur die:

- ▶ aansluit op de zorgvraag van de toekomst (in diverse sectoren en doelgroepen en in de volle breedte);
- ▶ gebruik maakt van nieuwe didactische ontwikkelingen;
- ▶ veel aandacht heeft voor praktijkervaring;
- ▶ doelmatig is en leidt tot minder administratieve lasten.

Voorbeelden van deelopdrachten

- ▶ Extra aandacht voor de **breder inzetbaarheid van kind- en jeugd-specialisten** en de verbinding van hun opleiding binnen de jeugdzorg met die erbuiten

---

- ▶ Voorstel voor een duidelijk **meetinstrument** voor opleidingskwaliteit, dat onder andere studenten en subsidieverstrekkingen helpt bij hun opleidingskeuze

Project 3

Didactische ontwikkelingen en instrumenten

Opdracht

Plan van aanpak maken voor **toekomstbestendige didactische kwaliteit: van GZ-opleiding t/m bij- en nascholing**

Doel

Psychologische vervolgopleidingen zo inrichten dat ze **didactisch het nieuwste van het nieuwste** zijn. Door het onderwijs binnen opleidingsregio's en -organisaties op elkaar af te stemmen; te zorgen dat leraren leraar blijven; en dat lesgeven duidelijk als vak wordt neergezet

Voorbeelden van deelopdrachten

Deze volgen voor het grootste deel uit het landelijk omarmde CanMeds-model om onderwijs aan zorgverleners te kwalificeren.

- ▶ Inventariseren van **best practices** en andere ontwikkelingen die aan dit project raken
- ▶ Visie op **levenslang leren en continue moderniseren** van vervolgopleidingen (afgestemd met project 2)
- ▶ Overzicht en kader van **didactische methoden** die verder ontwikkeld kunnen worden
- ▶ **Herijking van de eisen aan docenten**, praktijkkopleiders, werkbegeleiders en supervisors (ook kwaliteitsbevordering via trainingen en intervisie)
- ▶ Overzicht en kader van **assessmentmethoden** die de groei van studenten bewaken (zoals Entrustable Professional Activities)
- ▶ Inrichten van **infrastructuur voor kennisuitwisseling** en om onderlinge afspraken te beschermen (afgestemd met project 2)

Aan de slag

Een van de doelen van het programma Adaptieve Psychologische Vervolgopleidingen is om eenvoud te creëren in de vervolgopleidingen. Door initiatieven af te stemmen en slim te organiseren. Uiteindelijk leidt dit tot meer hulpverleners die beter kunnen meebewegen met de samenleving.

Waardering

We beseffen dat betrokken organisaties al veel op hun bord hebben liggen. Dit programma komt daar nog eens bovenop. Ook geeft het niet meteen antwoord op zorgvragen die nú spelen. Daarnaast heeft niet iedere organisatie voordeel van de veranderingen: bijvoorbeeld wat betreft omzet.

Daarom hebben we grote waardering voor de bijdrage van zoveel vakgenoten aan de totstandkoming van dit programma en de verdere uitwerking ervan.

Bemoedigend

Dat geeft een bemoedigend beeld van de toekomst, waarin we cliënten de best mogelijke psychologische zorg willen blijven bieden.

Meer informatie

Dit document is een samenvatting van het volledige programma Adaptieve Psychologische Vervolgopleidingen. Kijk voor meer informatie op www.progapv.nl of stuur een e-mail naar programmasecretariaat@progapv.nl.

- ▶ Mark Eujen, directeur-secretaris FGzPt, mark.eujen@fgzpt.nl
- ▶ Rob Verrips, onafhankelijk programmamanager, programmamanager@progapv.nl